

Zakres materiału do zaliczenia dla kandydatów da klasy z maturą międzynarodową, obejmujący zagadnienia z historii Polski objęte treścią Podstawy programowej z historii dla liceum ogólnokształcącego w zakresie podstawowym

1. Zasady egzaminu zaliczającego opanowanie treści z Historii Polski po 1815 r. objętych podstawą programową z historii dla liceum ogólnokształcącego:

a) sprawdzenie opanowania w/w treści odbędzie się za pomocą testu trwającego do 45 minut, zawierającego zadania typu:

- test jednokrotnego wyboru,

- pytania do mapy, materiałów ilustracyjnych oraz tekstów z literatury, opracowań naukowych oraz źródeł historycznych.

b) poziom zaliczający to 30% punktów możliwych do uzyskania.

2. Treści do panowania:

<https://www.dziennikustaw.gov.pl/DU/2018/467>

HISTORIA

ZAKRES PODSTAWOWY I ROZSZERZONY

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. I. Chronologia historyczna. Uczeń:

1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych;

2) dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych i cywilizacyjnych.

I. II. Analiza i interpretacja historyczna. Uczeń:

1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego;

2) rozpoznaje rodzaje źródeł, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego;

3) dostrzega mnogość perspektyw badawczych oraz różnorakie interpretacje historii i ich przyczyny;

4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.

III. Tworzenie narracji historycznej. Uczeń:

1) tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym, jak i problemowym;

2) dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego;

3) dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje informacje pozyskane z różnych źródeł wiedzy.

XXXI. Ziemie polskie i ich mieszkańcy w latach 1815–1848. Uczeń:

charakteryzuje sytuację polityczną, społeczno-gospodarczą i kulturową Królestwa Polskiego, ziem zabranych, zaboru pruskiego i austriackiego;

2) wyjaśnia genezę powstania listopadowego i opisuje jego następstwa;

3) opisuje działania władz powstańczych, charakter toczonych walk oraz międzynarodową reakcję na powstanie;

4) wyjaśnia okoliczności wybuchu powstania krakowskiego i opisuje jego skutki, z uwzględnieniem tzw. rabacji galicyjskiej;

5) opisuje następstwa Wiosny Ludów na ziemiach polskich i przedstawia udział Polaków w Wiosnie Ludów w Europie;

6) rozpoznaje i charakteryzuje dorobek kultury polskiej I poł. XIX w.

XXXII. Powstanie styczniowe i jego następstwa. Uczeń:

1) wyjaśnia genezę powstania styczniowego spełnia wymagania określone dla zakresu i opisuje jego następstwa;

2) opisuje działania władz powstańczych, charakter toczonych walk oraz międzynarodową reakcję na powstanie;

3) charakteryzuje organizację polskiego państwa podziemnego w okresie powstania styczniowego, z uwzględnieniem roli jego przywódców, w tym Romualda Traugutta;

4) przedstawia problem uwłaszczenia chłopów w zaborze rosyjskim oraz porównuje z procesem uwłaszczeniowym w pozostałych zaborach.

XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX wieku. Uczeń:

1) wyjaśnia cele i porównuje metody polityki zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej (w tym ziem zabranych) – rusyfikacja, germanizacja, autonomia galicyjska;

2) porównuje zmiany zachodzące w sytuacji społeczno-gospodarczej w trzech zaborach;

3) charakteryzuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców;

4) charakteryzuje proces formowania się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków i innych grup narodowych zamieszkujących tereny dawnej Rzeczypospolitej; dostrzega znaczenie języka, wiary, edukacji dla podtrzymania świadomości narodowej;

5) rozpoznaje przejawy odradzania się polskości na Górnym Śląsku, Warmii i Mazurach;

6) przedstawia genezę nowoczesnych ruchów politycznych (socjalizm, ruch ludowy, ruch narodowy), z uwzględnieniem ich przedstawicieli, w tym: Wincentego Witosa, Ignacego Daszyńskiego, Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego i Wojciecha Korfantego;

7) wyjaśnia genezę, charakter i skutki rewolucji w latach 1905–1907 w Królestwie Polskim.

XXXVI. Kultura i nauka polska w II połowie XIX i na początku XX wieku. Uczeń:

1) wyjaśnia specyfikę polskiego pozytywizmu oraz twórczości młodopolskiej;

2) rozpoznaje dorobek kultury polskiej doby pozytywizmu i Młodej Polski;

Zakres materiału do zaliczenia dla kandydatów da klasy z maturą międzynarodową, obejmujący zagadnienia z historii Polski objęte treścią Podstawy programowej z historii dla liceum ogólnokształcącego w zakresie podstawowym

3) wskazuje przykłady najwybitniejszych dzieł tworzonych „ku pokrzepieniu serc”;

zachowania tożsamości narodowej

4) rozpoznaje najważniejszych ludzi nauki oraz omawia ich dokonania.

XXXVIII. Sprawa polska w przededniu i podczas I wojny światowej. Uczeń:

1) omawia stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej w przededniu i po wybuchu wojny;

2) przedstawia koncepcje polskich ugrupowań politycznych wobec nadciągającego konfliktu światowego;

3) analizuje umiędzynarodowienie sprawy polskiej (m.in. akt 5 listopada, rola USA i rewolucji rosyjskich, deklaracja z 3 czerwca 1918 r.);

4) charakteryzuje przykłady zaangażowania militarne Polaków podczas wojny, ze szczególnym uwzględnieniem losów Legionów.

XLI. Walka o odrodzenie państwa polskiego po I wojnie światowej. Uczeń:

1) analizuje proces formowania się centralnego ośrodka władzy państwowej (od październikowej deklaracji Rady Regencyjnej do małej konstytucji z 1919 r.);

2) przedstawia postanowienia konferencji pokojowej w Paryżu dotyczące Polski;

3) charakteryzuje proces kształtowania się polskiej granicy z Niemcami, z uwzględnieniem powstania wielkopolskiego, powstań śląskich i plebiscytów;

4) charakteryzuje proces kształtowania się polskiej granicy wschodniej, ze szczególnym uwzględnieniem wojny polsko-bolszewickiej;

5) porównuje kształt terytorialny I i II Rzeczypospolitej.

XLII. Dzieje polityczne II Rzeczypospolitej. Uczeń:

1) charakteryzuje ustrój polityczny II Rzeczypospolitej na podstawie konstytucji marcowej z 1921 r.,

2) wyjaśnia przyczyny przewrotu majowego, charakteryzuje jego przebieg oraz ocenia skutki ustrojowe (nowela sierpniowa, konstytucja kwietniowa z 1935 r.);

3) ocenia wpływ Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego oraz innych polityków na kształt II Rzeczypospolitej; porównuje ich wizje Polski;

4) charakteryzuje życie polityczne w Polsce w czasie rządów sanacyjnych;

5) ocenia rolę wybitnych postaci w odbudowie niepodległej Polski i kształtowaniu jej ustroju;

6) zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski, Europy i świata w okresie międzywojennym.

XLIII. Społeczeństwo i gospodarka II Rzeczypospolitej. Uczeń:

1) charakteryzuje skalę i skutki wojennych zniszczeń, uwzględniając zaborowe „dziedzictwo”;

2) charakteryzuje strukturę społeczeństwa II Rzeczypospolitej, uwzględniając jego wielonarodowy, wielokulturowy i wieloreligijny charakter;

3) przedstawia i ocenia dokonania pierwszych lat odbudowy (m.in. reformy Władysława Grabskiego)

Zakres materiału do zaliczenia dla kandydatów da klasy z maturą międzynarodową, obejmujący zagadnienia z historii Polski objęte treścią Podstawy programowej z historii dla liceum ogólnokształcącego w zakresie podstawowym

i unifikacja państwa);

4) omawia skutki światowego kryzysu gospodarczego na ziemiach polskich;

5) charakteryzuje i ocenia osiągnięcia gospodarcze II Rzeczypospolitej z lat 30. (m.in. reformy Eugeniusza Kwiatkowskiego).

XLIV. Kultura i nauka w okresie II Rzeczypospolitej. Uczeń:

1) rozpoznaje osiągnięcia w dziedzinie kultury i nauki z okresu II Rzeczypospolitej oraz ich twórców;

2) charakteryzuje różnicowanie kulturowe II Rzeczypospolitej.

XLVI. Wojna obronna Polski w 1939 roku. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września). Uczeń:

1) charakteryzuje położenie międzynarodowe Polski w przededniu wybuchu II wojny światowej;

2) wyjaśnia cele wojenne hitlerowskich Niemiec i ZSRS;

3) charakteryzuje etapy wojny obronnej, podaje przykłady bohaterstwa obrońców, w tym: Westerplatte, Poczty Polskiej, Mokrej, Wizny, bitwy nad Bzurą, Warszawy, Kocka i zbrodni wojennych dokonanych przez agresorów, w tym w: Wieluniu, Bydgoszczy, Katowicach, Grodnie;

4) przedstawia podział ziem polskich między okupantów; wskazuje przykłady współpracy między nimi;

5) wyjaśnia znaczenie powołania polskich władz państwowych i sił zbrojnych na uchodźstwie;

6) wyjaśnia przyczyny przegranej przez Polskę wojny obronnej.

XLVIII. Polska pod okupacją niemiecką i sowiecką. Uczeń:

1) przedstawia prawno-ustrojowe regulacje okupacyjnych władz, dotyczące terytorium państwa polskiego i zamieszkującej tam ludności;

2) przedstawia realia życia codziennego w okupowanej Polsce;

3) wymienia i charakteryzuje przykłady największych zbrodni niemieckich i sowieckich (m.in. Auschwitz, Palmiry, Piaśnica, Ponary, Katyń, Miednoje, Charków);

4) porównuje system sowieckich i niemieckich obozów pracy, obozów koncentracyjnych oraz obozów zagłady; omawia kwestie deportacji i wysiedleń ludności oraz jej planowanego wyniszczenia;

5) wyjaśnia przyczyny i rozmiary konfliktu polsko-ukraińskiego, w tym ludobójstwa ludności polskiej na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej;

6) charakteryzuje postawy polskiego społeczeństwa wobec polityki okupantów oraz wymienia przykłady heroizmu Polaków, w tym: Witolda Pileckiego, Maksymiliana Marii Kolbego;

7) wyjaśnia i omawia sposoby upamiętnienia zbrodni obu okupantów oraz heroizm Polaków na przykładzie:

a) Muzeum Powstania Warszawskiego,

b) Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu,

c) Polskiego Cmentarza Wojennego w Katyniu.

L. Działalność władz Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie i w okupowanym kraju. Uczeń:
<ol style="list-style-type: none">1) omawia działalność rządu Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie;2) ocenia znaczenie układu Sikorski-Majski dla obywateli polskich, znajdujących się pod okupacją sowiecką;3) przedstawia przykłady bohaterstwa żołnierzy polskich na frontach II wojny światowej, w tym: bitwę o Narvik, bitwę o Anglię, bitwę pod Tobrukiem, bitwę o Monte Cassino, bitwę pod Falaise, bitwę o Arnheim, bitwę o Kołobrzeg, bitwę o Brede;4) analizuje politykę mocarstw wobec sprawy polskiej w czasie II wojny światowej;5) charakteryzuje organizację i cele Polskiego Państwa Podziemnego;6) charakteryzuje polityczną i militarną działalność Armii Krajowej oraz Narodowych Sił Zbrojnych i Batalionów Chłopskich; wskazuje różne formy oporu wobec okupantów;7) wyjaśnia uwarunkowania akcji „Burza”;8) charakteryzuje powstanie warszawskie (uwarunkowania polityczne, przebieg walk, następstwa powstania, postawę aliantów i Związku Sowieckiego);9) zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski w okresie II wojny światowej z wydarzeniami w Europie i na świecie.
LV. Proces przejmowania władzy przez komunistów w Polsce (1944–1948). Uczeń:
<ol style="list-style-type: none">1) opisuje straty demograficzne, gospodarcze i kulturowe po II wojnie światowej;2) porównuje obszar państwa polskiego przed i po II wojnie światowej;3) charakteryzuje okoliczności i etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów;4) omawia działalność opozycji legalnej oraz podziemia antykomunistycznego, w tym: Narodowych Sił Zbrojnych (NSZ), Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość (WiN), Narodowego Zjednoczenia Wojskowego (NZW);5) charakteryzuje losy żołnierzy wyklętych/niezlomnych;6) opisuje represje sowieckiego i polskiego aparatu bezpieczeństwa (w tym obława augustowska);7) charakteryzuje okres odbudowy oraz ocenia projekt reformy rolnej i nacjonalizacji przemysłu i handlu.
LVI. Stalinizm w Polsce i jego erozja. Uczeń:
<ol style="list-style-type: none">1) przedstawia proces sowietyzacji kraju na płaszczyźnie ustrojowej, gospodarczo-społecznej i kulturowej;2) omawia i ocenia skutki terroru stalinowskiego w Polsce;3) wyjaśnia przyczyny i następstwa poznańskiego czerwca oraz znaczenie wydarzeń październikowych 1956 roku;4) opisuje formy i skutki prześladowania Kościoła katolickiego.
LVII. Polska w latach 1957–1981. Uczeń:
<ol style="list-style-type: none">1) charakteryzuje system władzy w latach 60. i 70. w PRL i stopień uzależnienia od ZSRS; opisuje

Zakres materiału do zaliczenia dla kandydatów da klasy z maturą międzynarodową, obejmujący zagadnienia z historii Polski objęte treścią Podstawy programowej z historii dla liceum ogólnokształcącego w zakresie podstawowym

proces industrializacji i funkcjonowanie gospodarki planowej;

- 2) wyjaśnia genezę i następstwa kryzysów społecznych w latach 1968, 1970 i 1976;
- 3) wyjaśnia społeczno-polityczną rolę Kościoła katolickiego;
- 4) charakteryzuje i ocenia działalność opozycji politycznej w latach 1976–1980;
- 5) ocenia rolę papieża Jana Pawła II i jego wpływ na przemiany w Polsce i krajach sąsiednich;
- 6) wyjaśnia przyczyny i następstwa strajków w 1980 roku;
- 7) charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność” i ocenia jego wpływ na przemiany społeczno-polityczne w Polsce i w Europie.

LVIII. Dekada 1981–1989. Uczeń:

- 1) wyjaśnia przyczyny wprowadzenia stanu wojennego, opisuje jego specyfikę oraz społeczne, gospodarcze i polityczne skutki;
- 2) charakteryzuje postawy Polaków wobec stanu wojennego, przedstawia formy oporu społecznego oraz ocenia rolę ks. Jerzego Popiełuszki i okoliczności jego śmierci;
- 3) wyjaśnia przyczyny zawarcia porozumienia okrągłego stołu opisuje i ocenia jego skutki;
- 4) rozpoznaje największe powojenne polskie osiągnięcia w dziedzinie kultury i nauki, z uwzględnieniem twórczości emigracyjnej.

**LIX. Narodziny III Rzeczypospolitej i jej miejsce w świecie na przełomie XX i XXI wieku.
Uczeń:**

- 1) przedstawia proces rozpadu Układu Warszawskiego i odzyskiwania suwerenności przez Polskę;
- 2) opisuje kluczowe przemiany ustrojowe w latach 1989–1997, wyjaśnia ich międzynarodowe uwarunkowania;
- 3) wyjaśnia kontrowersje wokół problemu dekomunizacji i lustracji;
- 4) ocenia proces transformacji ustrojowej i gospodarczej;
- 5) charakteryzuje i ocenia polską politykę zagraniczną (w tym przystąpienie Polski do NATO i do Unii Europejskiej).